

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a pccenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyző. KIADJA: ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája: 41.951.

A távollevők örökrésze.

Szeűény soraimmal egy mindennapos és gyakorlati célt szolgáló kérdéssel kívánok foglalkozni.

Az utolsó évtizedek több százezres tömegű tengerentúli kivándorlása, az orosz fogságban és a világháborúban elkallódottak tízezrei és a megszállott területeken ismeretlenül elkeveredettek ezrei eredményezik azt a szomorú tényleges helyzetet, hogy a tárgyalt hagyatékok igen tekintélyes része ismeretlen helyen távollevő örökösöknek juttat kisebb-nagyobb ingatlanjuttalékokat. Járásomban átlag minden ötödik hagyatékban van ismeretlen helyen levő örökös.

Jellemző tünet, hogy rendszerint oly hagyatékban szerepel ismeretlen tartózkodású örökös, ahol az örökség esekély, de ez érthető, hiszen rendszerint a szegény ember gyereke veszi a vándorbotot kezébe.

Az állandó bírói gyakorlat nem engedi meg, hogy az ismeretlen helyen távollevő esekély ingatlanjuttaléka eladassék, mert a távollevő gondnoka nincs felhatalmazva a gondnokolt vagyona állagának megváltoztatására. Ebből a jogszabályból logikusan folyik az a szintén általánosnak mondható árvaszéki gyakorlat, mely távollevőknek sem készpénzben megváltott, sem természetben elkülönített osztályos megegyezést nem engedélyez, ha ehhez a gondnok hozzá is járul. Ez az árvaszéki gyakorlat logikus, mert az örökös a hagyatékot annak megnyitásával örökli meg, tehát a távollevő is annak bizonyos hányadában kifejezett részét örökli, az öröklés jogi ténye után következő osztály mindenféleképpen tehát változtatása az ismeretlen helyen levő örökös vagyoni állagának, melyet tiltó szabály nem engedélyez.

Igy aztán mindennaposak azok a kényyszerű megoldások, hogy pl. 5 testvér akként köt osztályt, hogy a négy itthonlevő külön-külön parcellát kap, de csak 4/5 részben, viszont minden parcellában 1/5 részben eszmeileg

Priegl László dr.: A távollevők örökrésze.

A budapesti kamara 1941. évi jelentése.

Közlemények.

Antal István nemzetvédelmi és propaganda miniszter.

Kinevezések.

Áthelyezések.

Halálozások.

Kitüntetések.

A Jogászegylet magánjogi szakosztályának új vezetősége.

Közjegyzők és helyettesek származásának igazolása.

Háborús házasságkötési és egyéb jogcselekményi könnyítések.

A budapesti ügyvédi kamara évi jelentése.

A telekkönyvi jogszabályok egységesítése.

A közjegyzők és jelöltek új névjegyzéke.

Állásközvetítések.

Kihirdetett törvények.

Rendeleték.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

A magyar öröklési jogszabályok kiterjesztése az erdélyrészi Optk. jogterületre.

Magyar Jogi Szemle.

Joggyakorlat.

Közvetlenül közjegyzői vonatkozású határozatok.

Telekkönyvi jog és eljárás.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

H. I. dr.

H. B. dr.

tulajdonos marad az ismeretlen helyen távollevő ötödik testvér. Hogy aztán az ekként lekötött parcella az itthonlevőknek *hitel és eladás szempontjából* lényegesen kevesebbet ér, az ismeretlen helyen levőknek pedig a jutalékok jóformán semmit sem érnek és alig hasznosíthatók: az már az élet és nem a jogi megoldás kérdésére tartozik.

De nem is *nemzetgazdasági érdek* az, hogy amikor ma minden államférfi a többtermelést és a földreformot hangoztatja, akkor elavult jogszabály miatt tekintélyes mennyiségű földbirtok maradjon lekötve olyan ismeretlen helyen levők kezén, akik előreláthatólag soha nem fognak jelentkezni már vagyonukért.

Praxisomban előfordult, hogy az ismeretlen helyen levő gondnoka közölte, hogy Amerikából tizen is irták haza, hogy az örökös már régen meghalt, mikor az örökösársakat kértem, hogy szerezzék be halotti levelét, vagy nyilvánítsák holtá: az érthető válasz az volt, hogy az az 1 négyszögölnyi széles földdarab nem ér meg annyit, hogy ilyen költségekbe verjék magukat.

A kirivó esetek özönét ismertetheném még, de mindenki, aki hagyatéki ügyekkel foglalkozik, ismeri a „variációkat“.

Valahányszor ismeretlen helyen levő örökös szerepel, az örökösársak a maguk józan magyar eszükkel azt a kívánságukat fejezik ki: hadd fizessék ki a reális forgalmi értéknek megfelelő összegű készpénzt a távollevő részére az ingatlan megváltása fejében. Nem lehet: mert ily osztályos megegyezést az árvaszék nem hagyja és nem is hagyhatja jóvá, ha szorosan értelmezzük a távollevő vagyoni állagának jogszabályát.

Itt kapcsolódik be a *kincstár érdeke is*. Köztudomású, hogy a hagyatéki értékek minden rendelet dacára jóval alatta állanak a forgalmi értékeknek. Forgalmi értékek csak akkor szerepelnek a hagyatékban, ha az örökösök közt vita van. És szerepelhetne akkor is, ha lehetővé tétetnék a távollevők örökrészeinek készpénzben való megváltatása.

Szükséges lenne tehát annak törvényi rendezése, hogy az ismeretlen helyen távollevők ingatlan és az ingatlanhoz tartozó élő és holt felszerelésének örökrésze az örökösársak részéről készpénzben megváltható legyen. Szerény megítélésem szerint ezt nemcsak az ismeretlen helyen távollevők, hanem általában a tengerentúlra kivándoroltak örökrészeire nézve is lehetővé kellene tenni, mert a tapasztalat az, hogy a tengerentúlra kivándoroltak nem törődnek az ily csekély örökrésszel, ottani elhalálozásuk pedig a legritkább esetben állapítható meg és így ezek örökrésze is kiesik az ingatlan-forgalomból. Visszaélések elkerülése végett az ismeretlen helyen távollét, illetve ismert helyre tengerentúlra történt kivándorlás igazolását hatósági bizonyítványhoz és bizonyos időbeli korláthoz is lehetne kötni, pl. legalább 3 év.

Ismétlem: a fennálló holtaknyilvánítás nem jogi korrektívum. Ennek költsége legalább 150 P., a távollevők örökrészei pedig a legtöbbször ez értéken alól vannak, vagy azt alig haladják meg.

Viszont becslésem szerint legalább 100.000 hold termőföld beállítható lenne ily rendezéssel a nemzetgazdasági és földbirtokpolitikai vérkeringésbe. A kincstár a reális becslésű hagyatéki illetékekkel jelentős bevételhez

jutna. A sok tízezer gondnok, közgyám felszabadulna a csekély jutalékok kezelésének és számadásának gondja és munkája alól. Az árvaszéknek sem okozna munkát e számadások felülvizsgálata és nyilvántartása, mert csak egy készpénz-összeget kezelnének, tehát egyetlen akta lenne egy ügyben aktahalmazok helyett.

Ime: ennyi előny származnék és az ismeretlen helyen távollevő sem rövidülhetne meg, hiszen teljes ellenértéket kapott. Ha ő nem tartja szükségesnek törődnie saját ügyeivel és elhagyott hazájával, nem is arróghatja magának, hogy örökösársai, gondnoka és hatóságok dédelgetett gyermeke legyen.

Végül még arra kívánok rámutatni, hogy a törvényes rendezésnek, ha teljes eredményt akar elérni, arra is ki kellene terjednie, hogy az ismeretlen helyen távollevőknek *már jogerősen átadott ingatlan-vagyon* is *megváltható legyen a tulajdonostársak részéről* forgalmi értékben. Így lenne a nemzetgazdasági és földbirtokpolitika cél teljes.

Hogy mennyire tabu az ismeretlen helyen távollevő ingatlan, arra csak azt említem fel, hogy oly árvaszéki végzést is ismerek, mely oly tervezett osztályos egyezséget is megtagad, melyben az örökösök akként kívántak intézkedni, hogy az ismeretlen helyen levő is ingatlant kapjon, csak ő is külön parcellákat, az ismert osztózók is külön földrészteteket. Indok: ez is a vagyon állagának változtatása lenne!

Az árvaszéknek itt is igaza van a jogszabály precíz magyarázatában. De az élet szava és az élők, az itthon élők, az itthon verejtékezve földet művelő magyarok jogos igénye is más!

dr. Priegl László
devecseri kir. közjegyző.

A budapesti kamara 1941. évi jelentése.

A budapesti kir. közjegyzői kamara ez évi március hó 24-én tartott közgyűléséről e közlöny mult számában hozott tudósításában jeleztük, hogy az évi jelentés részleteit anyagtorlódás miatt csak a közlöny jövő számában ismertetjük. Mindenek előtt a kamara agilis titkára Meisner László alapos és értékes munkájával összeállított jelentésnek bevezető részét adjuk az alábbiakban:

„A világtörténelem legnagyobb fegyveres erőinek élethalál birkózása közben az 1941-ik esztendő a nagy döntések éve volt oly értelemben, hogy eme nevezetes év folyamán döntött és állást foglalt minden politikai és hatalmi tényező, amelyeknek az emberiség sorsának kialakításában jelentős szerep jut. A magyar nemzet biztos lépésekkel járta a történelem útját, nem ingott meg, amikor a veszedelmek igen közel jártak, gyors elhatározással és büszkén vállalta a reá eső részt s viseli a történelem által neki kiosztott terhet. Csatlakozott az európai keresztshadjárához s ezeréves

küldetésének szellemében, a hagyományos hűséggel arra az oldalra állott, ahová meggyőződése, küldetése, történelmi és földrajzi helyzete erre kötelezte. Nagy barátaink — a tengelyhatalmak — oldalán a trianoni bilineseket immár délen is leráztuk s szeretettel öleljük szívünkre felszabadított délvidéki véreinket. — Nem lehattunk azonban tétlen nézői Európa sorsa eldöntésének sem. Helyet vállaltunk a bolsevizmus elleni küzdelemben, nemzetünk, otthonunk, családjunk, templomaink oltalmáért, magyarságunkért, független államiságunkért, nemzeti és állami integritásunkért. Büszkén tekintünk honvédségünkre, hős fiainkra, akik újból teljesítik ezeréves magyar kötelességüket s mély hálával és soha el nem múló kegyelettel áldozunk azok emlékének, akik vérüket és életüket adták és adják a haza oltárára s akiknek szelleme az égi magasságból is győzelemre fog vezetni ebben a méreteiben soha el nem képzelt harcban.“

A bevezetést követő általános rész elején megállapítja a jelentés, hogy a kamara vezetősége a közjegyzői intézmény, a kamara, az annak kebelébe tartozó közjegyzők és jelöltek érdekét a tőle telhető legnagyobb mértékben megóvta. Az intézmény, a kar és egyben a jogszolgáltatás érdekében megvalósítani kívánt közjegyzői rendtartás novellájának előkészítő munkálataiban a kamara, elnökének igen tevékeny és bölcsen irányító vezetésével eredményesen működött közre.

Az igazságügyi kormányzat s élén annak vezetője Radocsay László miniszter az elmúlt évben is a kar és az intézmény iránt érzett meleg jóindulatuknak adtak kifejezést s a közjegyzői kérdéseket megértő és igazságos elbírálásban részesítették.

Folytatólag örömmel regisztrálja a jelentés, „hogy Budapest székesfőváros közönsége 99 évre ingyenes használatra átengedte a Budapest, V., Honvéd-utca 13. szám alatt lévő 202 négyszögöl kiterjedésű telkét a budapesti kir. közjegyzői kamarának és a Kir. Közjegyzők és Közjegyző-jelöltek Nyugdíjintézetének. Amidőn ezt a nagyjelentőségű körülményt bejelentjük, — nem mulaszthatjuk el az alkalmat, hogy kamaránk elnökének dr. Lázár Ferencnek igaz és meleg hálánkat és őszinte köszönetünket bensőségesen ki ne fejezzük. Tudjuk, hogy egy megfelelő teleknek ily módon való megszerzése a kamara és a nyugdíjintézet részére elnökünknek már régi szívügye volt, — aki fáradhatatlan energiával és személyes összekötetései révén nemesen érző lélekkel állította a közjegyzői kar és intézmény szolgálatába közjegyzői közérdekű munkásságának ezt a jelentős eredményt. A telken épülendő székház hirdesse kamarai elnökünknek a nemes célú intézmény és a közjegyzői kar érdekében kifejtett eredményes és érdemdús munkásságát. Javasoljuk, hogy a közgyűlés átiratban köszönje meg Budapest székesfőváros polgármesterének és rajta keresztül Budapest székesfőváros közönségének eme nemes gesztusát.“

A jelentés közli ezután, hogy a kamara az árvízkárosultaknak 500 P., a Magyar Vöröskereszt egyletnek 100 P., az erdélyi szegény gyermekeknek tankönyvek beszerzési céljaira 50 P. adományt utalt át, a kamarai könyvtár gyarapítására 267.12 P. összeget fordított s közjegyzői árvák és özvegyek részére kiutalt 1610.08 P. segílyt. A Pázmány Péter Tudományegyetemnek a kamara az elmúlt évben is 200 P. pályadíjat ajánlott fel, amely pályadíj

„A kötelesrész kiegészítésért való felelősség“ tárgykörben az egyetem joghallgatói által készítendő legjobb pályamű jutalmazására fordítandó. A kamara által az 1939/1940. tanévben adott pályadíj elbírálásakor külön dícséretben részesült pályamunka szerzőjének Bernolák Imre joghallgatónak külön 50 P. jutalmat utalt ki.

A kolozsvári kamara megalakulásáról megemlékezve közli a jelentés, hogy az alakuló gyűlésen a kamara külön küldöttséggel képviseltette magát s a közgyűlésen Lázár Ferenc dr. felsőházi tag bensőséges szavakkal köszöntötte az újonnan életre kelt kolozsvári kamarát. Az alakulással kapcsolatban pedig Fekete László dr. tartott a rendtartás, az örökösödési eljárás és az illetéktörvények fontosabb rendelkezéseiről szakszerű előadást.

A kamara tagjait ért kitüntetés keretében említi fel a jelentés Lázár Ferenc dr. kamarai elnöknek, mint a budapesti külső lipótvárosi ref. egyház főgondnokának 10 éves jubileumát, amelyet bensőségteljes ünnepek keretében ültek meg.

A közjegyzői hatáskörbe való illetéktelen beavatkozások újabb sorozatának ismertetése után a jelentés a különös részben a kamara beléletére vonatkozó adatokat közli. E részben mindenekelőtt a közjegyzők és a jelöltek katonai szolgálatáról emlékezik meg a jelentés a következőkben: „Az elmúlt évben is a rendkívüli külpolitikai és katonai helyzet következtében a kamara kebelébe tartozó számos közjegyző és közjegyzőhelyettes híven teljesített a haza iránti kötelességből katonai szolgálatot. Ezzel kapcsolatban tekintettel arra, hogy a kir. közjegyzők és közjegyzőhelyettesek oly mértékben hivattak be katonai szolgálatra, hogy a közjegyzői irodákban a behívások folytán előállott munka és ügydarab torlódás — a jogkereső közönség érdekét megóvando — csak igen nagy nehézségek mellett volt kiküszöbölhető, még 1941. szeptember 9. napján kértük az Igazságügy-miniszter urat, hogy e tárgyban az 1939. október 20. napján kelt 1887/1939. kk. számú felterjesztésünket pártolón elintézni kegyeskedjék. Majd 1942. február 20. napján 309/1942. kk. szám alatt esatlakoztunk a szombathelyi kir. közjegyzői kamarának egyes kir. közjegyzőknek a katonai szolgálat alóli mentesítése tárgyában készült felterjesztéséhez és kértük az Igazságügy-miniszter urat, hogy közérdekből az 1939. évi II. t.-c. 5. §-ának 3. bekezdése alapján a hivatalos megbízatásban eljáró kir. közjegyzők és őket helyettesítő kir. közjegyzőhelyettesek állásukban visszatartassanak, mert a katonai szolgálatra bevonuló kir. közjegyzők helyettesítéséről és a kir. közjegyzőhelyettesek pótlásáról a kamarának nem áll módjában gondoskodni s ennek káros következményeiért a kamara a felelősséget kénytelen magától már eleve elhárítani.“

A jelentés mult közgyűlés óta elhalt Szécsi Ferenc dr., vitéz Tóthfaludy Aladár dr. és Lehotzky Antal dr. érdemeit meleg szavakkal méltatva, a kamara területét módosító 42.000/1941. I. M. rendelet vonatkozó rendelkezéseit ismerteti, majd megemlíti a kamara területén Monoron, Kiskunfélegyházán és Gyöngyösön történt új állás rendszeresítéseket. Részletesen felsorolja ezután a jelentés a mult év folyamán a kamara területén levő közjegyzői székhelyekkel kapcsolatos kinevezéseket, áthelyezéseket s a kamarai területváltással kapcsolatos törléseket. Elismerő szavakkal mélt

tatja a jelentés a továbbiakban a kamara egyes közjegyző és helyettes tagjai részéről kifejtett értékes jogirodalmi működéseket.

A kamarához a jelentés szerint a múlt évben 1945 ügydarab érkezett. A kamara egy rendes közgyűlést és 28 választmányi ülést tartott. A kamara területén működik ezidőszerint 80 közjegyző, 44 jelölt, ezek közül 41 helyettes, a segédszemélyzet létszáma 155. Panasz érkezett a kamarához 22, ezek közül 1 helyettes, a többi közjegyzők (7 ugyanazon egy közjegyző ellen). A kamara segédtitkára Magyary-Kossa Zoltán dr. Újvidékre közjegyzői kinevezést nyervén a jelentés szerint a kamara a segédtitkári teendők ellátásával Hirkó Boldizsár dr. helyettest bízta meg. A jelentés felsorolja ezután a kamara felterjesztéseit és véleményes jelentéseit a következőkben:

„556/1941. kk. szám alatti felterjesztésünkben kértük az Igazságügy-miniszter urat, hogy a hadiüzemi személyzeti parancsnokoknak közjegyzői hatáskörbe tartozó ténykedését megtorolni szíveskedjék.

545/1941. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügy-miniszter úrnak a 17.224/1941. I. M. VIII. számú leiratára a Gyöngyösön második közjegyzői állás rendszeresítése tárgyában.

544/1941. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügy-miniszter úrnak a 17.226/1941. I. M. VIII. számú leiratára Gödöllőn harmadik kir. közjegyzői állás rendszeresítése tárgyában.

915/1941. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügy-miniszter úrnak 32.612/1941. I. M. VIII. számú rendeletére az egyes közjegyzői kamarák területének módosításáról szóló rendelet előadói tervezetére.

924/1941. kk. szám alatt véleményes jelentést adtunk az Igazságügy-miniszter úrnak 36.100/1941. I. M. VII. számú rendeletére a kir. bírósági tolmácsokról, valamint a tolmácsi vizsga szabályozásáról szóló rendelet tervezetére.

966/1041. kk. szám alatt véleményes jelentést tettünk az Igazságügy-miniszter úrnak 23.843/1941. I. M. E. számú rendeletére a középosztálybeli ifjaknak a kereskedelmi pályák felé irányítását elősegítő ösztöndíjak tárgyában.

2210/1941. kk. szám alatti felterjesztésünkben kértük az Igazságügy-miniszter úrtól a közjegyzői díjaknak újból rendeletileg való szabályozását.

2717/1941. kk. szám alatt felterjesztést intéztünk az Igazságügy-miniszter úrhoz a 178.000/1941. K. K. M. sz. rendeletre hivatkozással a bérgepkocsiknak a kir. közjegyzők által történő használata tárgyában.

A helyettesekkel kapcsolatos kérdéseket tárgyalja a jelentésnek itt következő része: „A kamara és annak elnöke a helyettesi kar érdekeit az elmúlt évben is jóindulatú támogatással minden adandó jogos alkalommal hathatósan képviselte. Kamaránknál több egészen kiváló és kinevezésre minden tekintetben alkalmas és érdemes helyettes volt és van bejegyezve s ezt igazolja az a körülmény is, hogy az Igazságügy-miniszter úr 1941. évben 8 helyettesünket nevezte ki közjegyzővé. Reméljük, hogy a megvalósuló novella oly intézkedéseket fog tartalmazni, hogy a közjegyzői intéz-

mény jövője — a teljesen érvényre emelt közhitelesség és a közhitelességi hatáskörnek egész terjedelmében a közjegyzői intézményre történő ráruházása által, úgyszintén a speciális közjegyzői jogászi utánpótlás — intézményesen biztosítva lesz.“

Az ügyforgalmi és tevékenységi kimutatás adatainak ismertetését a jelentés a következő megjegyzésekkel vezeti be: „Az alábbi kimutatás a kamara területéhez ezidőszerint tartozó 80 közjegyzői iroda ügyforgalmi és tevékenységi adatait szemlélteti, — szemben az elmúlt évi kimutatásunkban közölt adatokkal, amelyek 96 közjegyzői irodára vonatkoztak. A váltó-óvások 1941. április eleje óta fennálló törvényes rendelkezések folytán csaknem teljesen megszűntek. Ez a körülmény sok közjegyzői irodában igen lényeges jövedelem kiesést jelent. Megállapítható volt, hogy a 27 budapesti kir. közjegyzőnek az 1941. évben megállapított hagyatéktárgyalási díja egy összegben mintegy 10%-al kevesebb volt, mint az elmúlt évben, — ami az ingatlanok forgalmi értékének lényeges emelkedése mellett a jövőre nézve aggasztó körülmény. Nem tartjuk méltányosnak egyes hagyatéki bíróságoknak és felfolyamodási bíróságoknak a 6800/1935. I. M. sz. rendelet merev magyarázata folytán kialakult azt a gyakorlatát, hogy olyan esetben, amikor a túlélő házastárs közszerzeményi igényt érvényesít a hagyaték tárgyalása során és ennek folytán követelést jelent be a hagyatéki kimutatásban leltározott aktívakkal szemben és ezt a követelést a hagyaték tárgyalása során a kir. közjegyző közreműködése mellett és a közjegyző munkájának igénybe vételével a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt osztály alapján elégíti ki a leltározott vagyontárgyakból, — a közjegyzői tárgyalási díjat csak ezen közszerzeményi igény, illetve követelés összegének az aktívák összegéből történt levonása után fennmaradó érték után állapítja meg. Bejelentjük, hogy még 1941. év szeptember havában kértük az Igazságügy-miniszter urat, hogy az immár 15 év óta változatlan közjegyzői díjakat — az árak, közterhek, regieköltségek folytonos emelkedésére tekintettel — újra szabályozni szíveskedjék. Sajnos ezideig nélkülözzük jogos és méltányos kérésünk teljesítését és a vonatkozó hivatalos rendelkezéseket.“ A kimutatásokból közli ezután a jelentés többek között a következő összesített adatokat:

	1941.	1940.	különbözet
a) ügyszám	39.559	39.041	+ 518
b) óvás	2.856	9.152	— 6.296
c) megindult örökösödési ügy	16.258	22.776	— 6.518
d) bírói megbízás	334	474	— 140
e) másolat hitelesítés	54.851	61.855	— 7.004
f) fordítás	1.354	5.544	— 4.190
g) magánbeadvány	3.229	4.158	— 929

Az ügyszámok részletezése:

Közjegyzői kényszer alá eső	1.953	2.008	— 55
Egyéb okirat	5.542	6.912	— 1.370
Halálesetre szóló rendelkezés	1.738	1.741	— 3

Névalírás hitelesítés	25.602	23.938	+ 1.664
Egyéb tanúsítvány	4.446	4.139	+ 307
ebből a Te. 56. §-a alapján kiadott tanúsítvány	3.965	3.575	+ 390
melyből szegényjogos	2.553	2.409	+ 144
Letét	269	298	— 29
Közokirattá minősített magánokirat	9	5	+ 4

Az örökösödési ügyek részletezése:

Az eljárás megindult	16.258	22.776	— 6.518
Az előző évről maradt	2.644	5.072	— 2.428
Feldolgozandó volt	18.902	27.848	— 8.946
Ebből befejezve	16.342	21.791	— 5.449
Folyamatban maradt	2.560	6.057	— 3.497
Örökösödési bizonyítvány	80	74	+ 6

A budapesti kamara igen eredményes s a közjegyzői intézmény érdekeit minden vonalon hathatósan szolgáló működéséről tanuskodó jelentés befejező részét itt adjuk:

„Amidőn beszámolónk végére érkeztünk lélekben és gondolatban egy pillanatra megállunk és megemlékezünk arról a történelmi jelentőségű eseményről, amidőn az országgyűlés bizalma megnyilatkozott és felelősségterhes magas közjogi méltóságba emelte vitéz nagybányai Horthy Istvánt, országgyarapító Kormányzó Urunk fiát, s az öreg kor bölcsessége mellé a fiúban odaállította az atya oldalára az ifjúság hitét, lelkesedését. Amidőn hódolattal köszöntjük a Főméltóságú Kormányzóhelyettes Urat, bizalommal tekintünk legmagasabb közérdekű működésére, amelyre a Mindenható bőséges áldását kérjük. Tudjuk, hogy a történelem egyik legnagyobb válságának kellős közepén élünk, a magyar nemzet most éli történelmének egyik legnagyobb és legnehezebb időszakát. Az európai élet és kultúra van veszélyben s fokozottabb mértékben reászorul népeinek hősiességére. Ebben az óriási küzdelemben, amely csak most bontakozik ki igazi méreteiben, az európai kultúrát hordozó népeknek nem szabad alulmaradniok, ezért mindenkinek meg kell hoznia készséggel és odaadással a maga áldozatát. A mai viharos időközön túl azonban kibontakozik majd a jövő képe, nem mint délibáb, hanem mint komoly valóság s élni fog a magyar és minden nép, aki tettekkel és igazságának erejével tudja kikényszeríteni, hogy élni engedjék!”

Közlemények.

Antal István nemzetvédelmi és propaganda miniszter. A kormányzó Antal István dr. igazságügyi államtitkár, országgyűlési képviselőt tárcanélküli miniszterre nevezte ki s mint ilyenek ügykörébe a minisztérium a nemzetvédelmi és propaganda ügyeket utalta. Ezt a kinevezést a magyar közjegyzői kar különleges örömmel vette tudomásul nemcsak azért, mert erre a magas kormányzati tisztségre egy kiemelkedően nagy tehetségű, nagyvonalú emberi értékekkel különleges bőséggel megáldott, a kiválasztott működési körre ragyogó szónoki készségénél fogva talán mindenkinél alkalmasabb ember került; — hanem azért is, mert Antal István majdnem öt éves igazságügyi államtitkári működése alatt minden közjegyzői vonatkozású kérdést annyi megértéssel és szeretettel karolt fel s igyekezett a lehetőség szerint igazságos megoldáshoz juttatni, hogy ez a jóindulatú támogatás a közjegyzői kar őszinte nagyrabecsülését és igaz tisztelettel teljes háláját méltán érdemelte ki. A közjegyzői kar közérdekű megmozdulásában — nemcsak a közjegyzői kérdések megértő és igazságos elintézésével, — de üléseken, értekezleteken s egyéb összejöveteleken való személyes megjelenésével igyekezett a lehetőség szerint résztvenni s minden adott alkalmalommal kifejezést adni a kar s az intézmény iránt érzett őszinte rokonszenvenek. El nem felejtett külön esemény volt így az a felszólalás, amelyet Antal István az 1938. év június havában Pécsen rendezett országos egyleti vándorgyűlésen tartott, s amelyen az ő ragyogóan ékesen szóló nyelvén hódolt a magyar közjegyzői intézmény nemzeti értékének, megállapítván, hogy az olyan történelmi gyökerekkel rendelkezik, amelyeket kevés nemzet közjegyzői intézménye vallhat magáénak. Ugyanabban a beszédében leszögezte különben politikai álláspontját Európa és a magyarság kérdésében kijelentvén, hogy számunkra Európa és a nyugat kétségkívül megbecsülhetetlen értéket, célkitűzést és erőfeszítést jelent, azonban Európa számunkra csak a színvonal, de semmiesetre sem maga a lényeg. A lényeg a magyar lélekből, a magyar vérből, a magyar fajiságból fakadó sajátos nemzeti kultúránk, ősi nemzeti berendezésünk és évezredek állampolitikai principiumaink reprezentálják. Ebben a beszédben, mint az azóta elhangzott annyi, a magyar lelkeket magával ragadó beszédjében, mintha máris a magyar propaganda miniszter nyilatkozott volna meg.

Meg kell emlékeznünk itt arról, hogy a közjegyzői rendtartás novella tervezete ügyében az igazságügyminisztériumban tartott értekezleteket nagy hozzáértéssel és kifogástalan tárgyilagossággal Antal István vezette s fel- említjük még azokat a meglehetősen üdvözlő sorokat, amellyel Antal István a Kir. Közjegyzők Közlönyét fennállásának 40 éves fordulóján megtisztelte s amely megemlékezést, mint a kar őszinte megbecsülésének kitüntető bizonyítékát a jubiláris 1941. évi 1. számban közöltünk is.

A kinevezés alkalmából a magyar közjegyzői szervezetek, azok vezetői és a kar tagjai közül igen számosan őszinte nagyrabecsüléssel teljes jókívánságaikat feliratban, vagy táviratban tolmácsolták s kérték a minisz-

tert, hogy a kart s annak aktuális kérdéseit a jövőben is jóindulatú támogatásban részesítse. Ilyen üdvözlő feliratokat küldtek többek között a budapesti, a szegedi kir. közjegyzői kamarák s a Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Stoll* László dr. nagybányai ügyvédet Nagybányára, *Barna* Domokos dr. kúnszentmártoni ügyvédet Tokajba kir. közjegyzőkké nevezte ki. —

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter *Hanny* Andor dr. lengyeltóti kir. közjegyzőt Sárvárra, *Kováts* Kálmán dr. balatonfüredi kir. közjegyzőt Pécsre — saját kérelmükre — áthelyezte.

Halálozások. *Mülherr* Alajos dr. az alig egy fél évvel ezelőtt Pécsre az ügyvédi karból kinevezett kir. közjegyző Pécsen az évi április hó 6-án meghalt. A pécsi kamara a haláláról külön gyászjelentést adott ki, a ravatalra koszorút helyezett s a nagy részvét mellett lefolyt temetésen több kamarai tag által képviseltette magát.

A magyar közjegyzői karnak egyik régi s mindig becsülettel, szorgalommal és igaz megbecsülést méltán kiérdemlően működő értékes tagja *Gallus* Sándor dr. soproni kir. közjegyző április 24-én elhalálozott. A helyettesi karból 1904-ben nevezték ki Sopronba kir. közjegyzővé, ahol megszakitás nélkül majdnem 4 évtizedet töltött a magyar jogszolgáltatás hűségese szolgálatában. Városának közéleti, társadalmi és szociális életében is tevékeny részt vett s munkásságát a legfelsőbb helyen is méltányolva a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. Elhalálozásáról a szombathelyi kamara a következő gyászjelentést adta ki: „A szombathelyi királyi közjegyzői kamara és a területén működő összes kir. közjegyzők mélyszégyes fájdalommal tudatják, hogy nagyrabecsült és szeretett kartársuk *Gallus* Sándor dr. m. kir. kormányfőtanácsos, soproni kir. közjegyző Sopronban 1942. évi április hó 24. napján elhalálozott. A megboldogult 38 éven át működött a közjegyzői pályán. Ezen idő alatt közérdekű tevékenységet fejtett ki, a közjegyzői intézménynek lelkes és bízgó híve volt. Az ő elhunytja nagy veszteség a közjegyzői karnak. Szombathely, 1942. évi április hó 25. napján. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni!”

Kitüntetések. Magyarország kormányzója *Hajnal* Bálint dr. sajszentpéteri és *Keller* Lőrinc dr. kulai kir. közjegyzőknek a Nemzetvédelmi Keresztet adományozta.

A Jogászegylet magánjogi szakosztályának új vezetősége. A Magyar Jogászegylet magánjogi szakosztályának elnöke *Szladits* Károly dr. egyetemi tanár állásából nyugalomba vonulván a szakosztályi elnökségről is lemondott. A szakosztály új elnökévé *Nizsalovszky* Endre dr. egyetemi ny. r. tanárt választották. Az április hó 25-én tartott ülésen újjáalakították a tisztikart is s így új szakosztályi alelnököket is választottak. Új alelnökök lettek vitéz *Fekete* László dr. kir. közjegyző, *Sárffy* Andor dr. kúriai bírósági írástudó és *Szokolay* Leó dr. Budapest székesfőváros árvaszékének elnöke. A magyar közjegyzői kar örömmel vehet tudomást arról, hogy a kar egyik kiváló tehetségű, állását mind elméleti, mind gyakorlati szempontból

kiemelkedő hivatottsággal s általánosan elismert tekintéllyel betöltő *Fekete* László személyében ebben a legelőkelőbb magyar jogász testületben méltó képviselőre jutott.

Közjegyzők és helyettesek származásának igazolása tárgyában intézett felterjesztést a szombathelyi közjegyzői kamara a m. kir. igazságügyminiszterhez kérve, hogy az 1939:IV. t.-c. 24. §-a alapján kapjanak a közjegyzői kamarák felvilágosítást a náluk bejegyzett közjegyzők és jelöltek származási okiratainak átvizsgálására és az eredménynek a kamara személyi táblázatokba bejegyzésére. Ezzel azt kívánja elérni a javaslattevő kamara, hogy a 22.400/1933. I. M. rendelet 6. §-ának analógiájára (közjegyzőhelyettesek személyi táblázata és minősítése) lehetővé váljék a származás *egyszeri* igazolása a kamaráknál és ennek lajstromozása után mindenkor elegendő legyen közjegyzői vonatkozású ügyekben a személyi táblázat kivonatának csatolása. Főképp a pályázati kérvények mellékleteinek összegyűjtésénél jelentene könnyítést és költségmegtakarítást egy ily értelmű rendelet kiadása.

Háborús házasságkötési és egyéb jogcselekményi könnyítések.

A minisztérium 2400/1942. M. E. szám alatt a háború következtében ügyeik ellátásában akadályozott személyek házasságkötésének, valamint a személyi állapotot érintő egyéb jogcselekmények megkönnyítése tárgyában rendeletet bocsátott ki. A rendelet I. fejezete azokat a személyeket sorolja fel, akiket a rendelet alkalmazása szempontjából akadályozott személyeknek kell tekinteni. Ezek lényegileg azok, akik katonai, vagy közérdekű munkaszolgálatot teljesítenek. A II. fejezet a házasságkötési könnyítéseket tartalmazza, ennek keretében bizonyos okmányok felmutatása alól mentesíti a házasságot kötni szándékozókat, az árvaszék és telekkönyvi hivatalok kivételes illetékességét szabályozza. A legfontosabb része a rendeletnek a III. fejezet, amely szerinti a hadművelési területen, illetve az ország határain kívül tartózkodó személy az ország területén tartózkodó személlyel házasságot köthet anélkül is, hogy az illetékes polgári tisztviselő előtt a vonatkozó akaratelhatározásukat együttesen tennék meg. Az illető személy a kijelölt katonai parancsnok előtt kijelenti a házasság megkötésére irányuló akaratelhatározását, amiről a parancsnok a rendeletben részletezett meghatározott tartalommal két példányban kiállított jegyzőkönyvet készít. A parancsnok a jegyzőkönyv egy példányát közvetlenül megküldi a másik házasságkötő fél rendes lakóhelye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek. A másik házasságkötő félnek az anyakönyvvezető előtt tett házasságkötési kijelentése alapján és azon a napon a házasságot megkötöttnek kell tekinteni. Az anyakönyvvezető természetesen a házasságkötési akadályok fennforgását vizsgálni s egyébként a házasságkötési alakiságokat betartani köteles. A IV. fejezetben a házasságon kívül született gyermek atyai elismerésére, a törvényesítésre s az örökbefogadásra vannak könnyítő rendelkezések, akként, hogy mindezekre vonatkozó nyilatkozatokat az akadályozott fél az illetékes katonai parancsnok előtt jogérvényesen megteheti. A rendelet végrehajtása tárgyában a honvédelmi miniszter 22.000/1942. szám alatt külön rendeletet bocsátott ki, amely egyben tartalmazza a vonatkozó jegyzőkönyv nyomtatványok tervezeteit is.

A budapesti ügyvédi kamara évi jelentése. Most jelent meg nyomtatásban a budapesti ügyvédi kamara 1941. évi működéséről szóló jelentés, amely a szorosán vett kamarai és ügyvédi kérdéseken kívül törvényhozási úton való előkészítést igénylőnek minősítette többek között az okirati kényszer, a jegyzői magánmunkálatok és a középfokú közigazgatási bíróságok felállításának kérdését. Az okirati kényszer kérdésének rendezését a régi javaslatok alapul vétele mellett sürgeti a kamara, a jegyzői magánmunkálatok kérdésében talán indokolatlan súllyal helyezi előtérbe a „falú vezetője kenyérének biztonságát“. Ehelyett talán inkább a jogszolgáltatás érdekeinek biztonságára kellett volna a hangsúlyt helyezni. Viszont a magánmunkálatokból a jegyzőktől elveendő érdemleges okirat szerkesztés tekintetében helyesen mutat rá a jelentés az összeférhetlenségre.

Elég különleges ötletként veti fel a jelentés a hagyatéki felügyelők rendszeresítésének kérdését. Ezzel kapcsolatban a jelentés a következőket szánta „indokolás“-nak: „A hagyatékot lebonyolító közjegyző a végrendelet kelleit vizsgálja s így a lebonyolítás formailag biztosítva van“. (Ahol nincs végrendelet, ott tehát nem volna biztosítva a hagyaték lebonyolítása!) „A kir. közjegyző azonban nem hivatott arra, hogy az örökösök érdekeit is figyelembe vegye, miért is az egyes örökösök jogsérelmei gyakoriak“. (Ezzel szemben az 1874:35., az 1886:7., az 1894:16., az 1927. 4. t.-e. s minden más a közjegyzőknek nemcsak a hagyatéki ügyekben, hanem általánosságban is minden ügyben való működését szabályozó törvényes rendelkezés s magának a közjegyzői intézménynek alapelve az, hogy a közjegyző minden félnek érdekeit egyaránt tartozik a leglelkiesmeretesebben szem előtt tartani. A közjegyző tehát éppen hivatása alapjaként hivatott arra, hogy minden félnek s hagyatéki ügyekben minden örökösnek érdekeit lehető tökéletes tárgyilagossággal figyelembe vegye. Ezt az általános érdek figyelemben tartási, felvilágosító kötelességet a bírói gyakorlat is hangsúlyozottan megállapítja, ezért a közjegyzőt nemcsak jogilag, de anyagilag is felelőssé teszi. A jelentésnek tehát az a kijelentése, hogy a közjegyző az örökösök érdekeinek figyelembe vételére nem hivatott, olyan mintha nem is szakértő, hanem laikus oldalról hangzanék el, ahogy kissé túlkönnyelműen odavetett állítás az is, hogy egyes örökösök jogsérelmei gyakoriak. Ugy hisszük, hogy a jelentés e részének szerzője kissé zavarba jönne, ha kénytelen volna a „gyakori jogsérelmekre“ konkrét adatokat felsorolni. Mindezekről eltekintve miért és mennyivel volna az összes örökösök felett tárgyilagossabb érdekvédő a „hagyatéki felügyelő“ mint a közjegyző s miért és mennyivel kevésbé gyakoribb volna az örökösök jogsérelme hagyatéki felügyelő alkalmazása esetén. Ezekre a kérdésekre megnyugtató választ a kitünő ötlet szerzője aligha adhat. Ha tehát abszolút jogszolgáltatási, illetve a felek tárgyilagossági érdekvédelme okából nincs szükség hagyatéki felügyelőre, aminthogy nincs, akkor mivel lehetne elfogadhatóan indokolni az új intézmény rendszeresítését. Erre választ ad a jelentés további szövege. „Olyan esetben, amikor az érdekelteket ügyvéd nem képviseli s a hagyaték nagyobb (pl. 10.000 pengőt meghalad) és feltehető, hogy az örökösök száma egynél több, a halálozás után 24 órán belül (lehetőleg még a temetés előtt!) a bíróságnak hagyatékvédő ügyvédet kellene kirendelnie, aki az összes örökösöknek tartozik segítségére lenni, a szükséges felvilágosításokat megadni. A hagyatékfelügyelő díjazását a hagyatékból kapná.“ (Vagyis

kis hagyatékoknál nem fontos a jogsérelem lehetősége, az csak 10.000 pengőn felüli értéknél forog fenn, ahol a „hagyatékfelügyelő“ már érdemleges díjazást nyerhet. Végeredményben tehát sem jogszolgáltatási érdek, sem a felek különleges érdeke nem szól ezen új ügyvédi munkaterület létesítése mellett, csak ügyvédi anyagi érdek, új kereseti lehetőség. Ez ellen szavunk nem volna, ha valami szerencsésebb ötlet jutott volna a jelentés e része szerzőjének eszébe, azonban ferde beállításba helyezni, gyakori jogsérelem okozásával alap nélkül megvádolni, a hivatása magaslatán álló s a jogszolgáltatási érdekeket híven szolgáló magyar közjegyzői kart, amely — mellesleg megjegyezve a maga részéről különösen az utóbbi időkben igyekezett minden jogos ügyvédi érdeket a rendelkezésére álló eszközökkel támogatni, — ezt lojális ténykedésnek minősíteni nem igen lehet. Minden okunk meg van tehát annak feltételezésére, hogy a jelentés e része felett az igazságügyi kormányzat érdemszerűen napirendre tér. Szerk.).

A telekkönyvi jogszabályok egységesítése. Megemlékeztünk már arról, hogy az igazságügyminiszter felhívta a közjegyzői kamarákat, hogy a rendes telekkönyvi eljárási jogszabályok tervbe vett egységes szerkesztéfbefoglalása tárgyában tegyék meg észrevételeiket és javaslataikat.

A szombathelyi közjegyzői kamara legutóbbi ülésén foglalkozott a kérdéssel s a vonatkozó felterjesztése többek között a következő javaslatokat tartalmazza:

Utal a felterjesztés a Telekkönyvi rendelet 69. §-ának arra a hiányára, hogy a meghatalmazott közbenjöttével kiállított okirathoz mellékelte meghatalmazás hitelesítésére nem ad rendelkezést. A gyakorlatban többnyire közjegyzőileg hitelesített különös meghatalmazást kívánnak. Ezzel egybehangozóan kellene újból szabályozni a bekebelezés különös kelleit. A Rendelet 82. §-ának c) pontja ellentétben áll a Polgári perrendtartás 317. §-ával. A Pp. szerint ugyanis irástudatlanoktól származó okirat csak akkor tekinthető teljes bizonyító erejűnek, ha a fél kézzel írt, vagy közjegyzőileg hitelesítve van. Nem engedhető meg, hogy a telekkönyvi bejegyzés alapja „nem teljes bizonyító erejű“ okirat is lehessen.

Ezzel szemben viszont a telekkönyvi előjegyzés feltételeinek enyhítésére volna szükség olyképen, hogy a hatósági ellenőrzés céljából bemutatásra, tudomásulvételre szoruló okiratok előjegyzést, esetleg széljegyzést kaphassanak már a hatósági tudomásulvétel megtörténte előtt kivéve, ha a hatósági megerősítés azért szükséges, hogy a felek jognyilatkozata teljes érvényűvé váljék. (Gyámhatósági jóváhagyás stb.) Ez az enyhítés az ingatlanforgalmi korlátozásokból eredő bizonytalan jogi helyzet káros jogkövetkezményeit csökkentené.

Rámutat a felterjesztés a kincstári követelés telekkönyvi biztosítását szolgáló pénzügyi jogszabályok és a Jelzálogtörvény rendelkezései közt mutatkozó ellentétre. A telekkönyvileg már bekebelezett, de később kiegyenlített kincstári követelések ranghelyét fenntartják utólag felmerült követelések biztosítására olyképen, hogy a már megszűnt követelés helyén feljegyeztetik a később keletkezett és hátrábbi rangsorban biztosított követelés ranghelyét. A Jelzálogtörvény egyik lényeges újítása a „fix ranghely“ rendszere, eszerint a közönséges jelzálogjog ranghelyével a már

egyszer kielégített hitelező az ingatlantulajdonos engedélye nélkül nem rendelkezhet tehát és nem léphet elő későbbi követelésével.

A Rendtartás 104. §. 2. bekezdésének kiegészítését kéri a kamara azzal, hogy az érdekeltek kérelmére a kiskorúság feljegyzése törölhető legyen akkor is, ha e feljegyzés óta 24 év eltelt, tehát a telekkönyvi adatokból megállapítható a bejegyzett személy nagykorúsága.

A 138. §-nál javasolja, hogy hagyatékátadó végzés telekkönyvi fogatosításáról a tárgyaló közjegyző is kapjon értesítést.

Személy életéhez kötött szolgálat és kikötmény törlésének elrendelése körül tapasztalt ellentétes gyakorlat megszüntetése végett a 44.987/1892. I. M. és 21.712/1935. I. M. szövegének módosítását javasolja, hogy e jogok törlése a jogosított személy, vagy igazolt örökösének kérelmére bármikor elrendelhető, halotti anyakönyvi kivonata alapján pedig halála után egy évvel. (A jogtudomány ma is egybehangzóan ezt az álláspontot fogadja el.).

Végül javaslatokat tartalmaz a felterjesztés a telekkönyvi betétek egyesítésének, a telekkönyvi ingatlandarabolásoknak megkönnyítése, a végrehajtási eljárás során tapasztalható visszaélések megakadályozása érdekében és egyes telekkönyvtechnikai munka egyszerűsítésére vonatkozólag. (Ifj. Paár Lajos dr.).

A közjegyzők és jelöltek új névjegyzéke. Az országos egylet kiadásában most jelent meg a magyar kir. közjegyzők, helyettesek és jelöltek új névjegyzéke, amelyet minden közjegyzőnek s azoknak a helyetteseknek, akik az országos egylet tagjai, valamint az illetékes hatóságok és bíróságoknak megküldtek. A névjegyzéket a közlöny szerkesztősége kívánatra megküldi olyan helyettesek, illetve jelölteknek is, akik nem tagjai az országos egyletnek. A névjegyzékben természetesen a már visszacsatolt országrészekén működő közjegyzők és jelöltek is szerepelnek, ezekkel együtt a jelenlegi Magyarország területén működik összesen 326 kir. közjegyző, 92 helyettes és 24 jelölt. Ezekből az adatokból különösen feltűnő a helyettesek s főleg a jelöltek számában történt aránylagosan nagyarányú visszaesés, ami a megfelelő utánpótlás kérdését felette súlyos színben tünteti fel. — A legmondosabb összeállítás mellett is bizonyos kisebb jelentőségű téves közlések sajnálatosan előfordultak az új névjegyzékben. Ezeket ez úton helyesbítjük. Így a nyugdíjintézetnél az intézőbizottság póttagja nem Belcsák László dr. helyettes, hanem Östör András dr. helyettes, viszont az előbb nevezett az ellenőrző bizottság tagja. Hedry Aladár dr. budapesti IV. kerületi kir. közjegyző illetékessége a páros, Szentiványi Géza dr. gödöllői kir. közjegyző illetékessége a páratlan s Kováts Nagy Sándor dr. gödöllői kir. közjegyző illetékessége a páros hónapokban elhalt örökhagyók hagyatéki ügyeire vonatkozik. Örley Dénes dr. kisújszállási kir. közjegyző neve mellől elmaradt az m. kir. kormányfőtanácsosi megjelölés. A névjegyzék pontossága érdekében ezek a helyesbítések a megküldött névjegyzékekben kitüntetendők volnának.

Gyakorlott *helyettest* keresek azonnali belépésre. Ajánlatot az eddigi gyakorlat és a fizetési igény megjelölésével kérek. Dr. Nagy Béla kir. közjegyző, Pápa.

Közjegyzői irodai gyakorlattal rendelkező perfekt — lehetőleg érettségizett — *gépíró* keresek azonnali belépésre. Dr. Nagy Béla kir. közjegyző, Pápa.

Kihirdetett törvények:

az 1942. évi IV. t.-c. az orvosi rendtartásról szóló 1936:I. t.-c. egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről,

az 1942. évi V. t.-c. a nemzet nagyjaira úgyszintén a szentekre és az egyházak nagyjaira, valamint az egyházak elnevezésére utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatról.

Rendeletek:

1840/1942. M. E. sz. A kereskedők és kereskedelmi társaságok cégjegyzése tárgyában. (Bp. K. 54.).

1860/1942. M. E. sz. Egyes ipartársulatok ingatlanát elidegenítő vagy megterhelő jogügyletek érvényessége. (Bp. K. 69.).

1940/1942. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területeken az állami főhatalom változása előtt megtartott egyes ingatlan árverési ügyek szabályozása. (Bp. K. 71.).

1940/1942. M. E. sz. A polgári peres és nemperes eljárásban, valamint a magánjogi kötelezettségek tárgyában a háború következtében szükségessé vált kivételes szabályok megállapítása. (Bp. K. 72.).

81.445/1942. és 93.821/1942. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és a forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. (Bp. K. 74.).

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

A magyar öröklési jogszabályok kiterjesztése és erdélyrészi Optk. jogterületre. A 740/1942. M. E. sz. rendelet tudvalevően a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekén életbeléptette a magyar magánjognak összes jogszabályait. A rendeletről különös tekintettel a közjegyzői gyakorlatra vitéz *Fekete* László dr. irt szakszerű ismertetést, amelynek első része e közlöny idei 2. számában megjelent. Az ismertetés további közléséről a lapterjedelem korlátozó rendelkezések miatt sajnálatunkra le kell mondanunk. Ellenben az országos egylet által most külön füzetben kiadott s a visszacsatolt erdélyi területeken működő kir. közjegyzők részére megküldött ismertetés részletesebb méltatását e közlöny májusi számában fogjuk hozni.

Magyar Jogi Szemle. Az áprilisi szám több értékes cikk és közlemény mellett hozza *Gröber* Aladár dr. gyöngyösi kir. közjegyzőnek „Az 1840. évi VIII. t.-c. 18. §-ának helyes értelméről“ címen írott igen figyelemreméltó fejtegetéseit, amelyek a Kúria 234. számú elvi határozatában

foglaltakkal szemben a falusi földműves mostoha anyát illető özvegyi jog kérdésében a hivatkozott törvényszakasz helyes értelmezése irányában újabb bírói gyakorlat kialakulását szorgalmazza. A közszerzeményi vagyonból a férjhez való jutalékra ugyanis a Kúria nem ismeri el az özvegyi jogot csupán a férj többi vagyonából egy gyermek részre. Ezzel szemben pedig Gröber a ratio legisre és az igazságosságra hivatkozással az özvegyi jogot a mostoha anyával együtt szerzett javakból a férjhez való részre is megállapítandónak tartja. Egyébként a 18. §. helyes értelmét akként adja, hogy a gyermek rész kiszámításánál az özvegy számbavételén kívül csak a mostoha gyermekeket kell számítani, mert a saját gyermekei osztályrészén a rendes özvegyi jog illeti meg az özvegyet akkor is, ha mostoha gyermekei vannak. Nem esik korlátozás alá tehát a mostoha anyával szerzett férjhez való közszerzeményi jutalék, amelyből az özvegyet a mostoha gyermekek jutalékán megilleti az özvegyi jog. Ezen felül a Kúria gyakorlata szerint is megilleti a mostoha anyát a férjével közösen birt. lakásnak használati joga, de csak a maga és kiskorú gyermekei szükségletének mértékéig.

Joggyakorlat.*

Közjegyzői vonatkozású határozatok.

6. Felperesek a közjegyzői okirat IV. pontjában kifejezetten szerződéses öröklés címén biztosították az utánuk maradó vagyonukat, a szintén kifejezetten örökösökül, illetve utóörökösökül megnevezett alpereseknek. Az a körülmény, hogy az öröklést a felperesek a vállalt munkálkodásuk teljesítésének esetére biztosították, a szerződésnek halál és túlélés esetére szóló jellegén semmit sem változtat, hanem az indoknak kijelentését s egyszersmind a feltételeknek a megszabását tartalmazza, ami megfér a halálesetre szóló intézkedéseknek, illetve az öröklési szerződésnek jellegével. A szerződés jogi minősítésének azonban a per szempontjából különös jelentősége nincs, mert ha csak az egyik szerződő fél javára szóló örökösödési szerződést a kedvezményezett szerződéses örökös durva hálátlansága miatt, vagy a szerződés céljának vagy feltételének a jogát érvényesítő fél hibája nélkül bekövetkezett meghiusulása miatt éppen úgy fel lehet bontani, mint az ajándékozással vegyes visszterhes ügyletet. (K. P. I. 3003/1941.).

7. Az 1886. évi VII. t.-c. 22. §-a értelmében a vakok által kötött ügyletek érvényességéhez közjegyzői okirat nem kívántatik s a vakok ügyleteinél a 21. §. c) pontja közjegyzői okiratba foglalást csak az okirat által való bizonyítás eszközéül kívánja meg az ellenérdekű szerződő fél, vagy annak örököse, tehát a közjegyzői okirat nem léteben nincs elzárva

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap”, a „Magyar Jogi Szemle” és a „Gazdasági Jog” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

attól, hogy az ügylet létrejöttét más bizonyítékkal, csak nem magánokirattal bizonyíthassa. (K. P. I. 2246/194.).

8. A közjegyző által kiállított okiratot, mint magánokiratot nem lehet érvénytelennek tekinteni pusztán azért, mert az ügyleti tanúk a közjegyző alkalmazásában állottak. (Bp. T. XI. 6555/941.).

9. A polgári határozatok tárába 514. szám alatt felvett elvi jelentőségű határozatban kifejezésre jutó bírói gyakorlat szerint a megbízott gondossága enyhébb elbírálás alá esik akkor, ha a megbízást pusztán szivességből vállalja. Helyes ezért a felebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy az alperes kir. közjegyző az általa az örökhagyó megbízása következtében — nem hivatalos minőségben — ellenszolgáltatás nélkül végzett ténykedéséből s a részéről ingyenesen adott jogi tanácsból származó kárt csak abban az esetben köteles megtéríteni, ha terhére szándékosság, vagy oly nagyfokú gondatlanság volna megállapítható, amely a szándékosság esetén fennforgó vétkesség súlyát megközelíti. Az alperesnek az a gondatlansága, hogy a tanukat az ismeretségnek közölt foka mellett, bár az örökhagyónak a végrendekezés előtt a tanúk egyikére vonatkozólag tett kijelentés benne az alperesben az ismeretség kellő mérvé tekintetében aggályt is kelthetett, a végrendekezésnél alkalmazta anélkül, hogy előzőleg tüzetesen érdeklődött volna aziránt, hogy a tanúk közvetlen érintkezés útján és a bírói gyakorlatnak megfelelő mértékben ismerik-e örökhagyót, a súlyos gondatlanságnak fentebb írt fokát nem éri el. (K. P. VI. 7325/1941.).

10. A házassági törvény 92. §-ában írt jogszabálynál fogva a házastársak a végleges nőtartásra nézve szabadon egyezhetnek meg és a nő arról le is mondhat. Ez az egyezkedési szabadság azonban nem korlátlan, mert a jó erkölcsökbe ütközik és így érvénytelenek az ú. n. *válóperes megállapodások*, amelyben nyíltan vagy burkoltan rendszerint benne foglaltatik a feleknek olyan értelmű megegyezése, hogy az egyik házastárs a másikkal a házasság felbontásához való beleegyezése, illetve a bontásban való védekezéstől való elállás ellenében vagyoni juttatást ígér, amely lehet a többek között a végleges nőtartásdíj fizetésére szóló kötelezettség elvállalása, vagy erről az igényről való lemondás is. (K. P. I. 5716/1936.).

Telekkönyvi jog és eljárás.

11. Az, hogy a 75.201/1928. I. M. számú rendelet 3. §-a megengedi, hogy az I. pontban meghatározott esetekben a telekkönyvi hatóság mellőzheti az iratoknak a tudomásulvétel kérdésében való határozathozatal végett a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságához való küldését és a tulajdonjog bejegyzését elrendelheti, nem azt jelenti, hogy a bíróság hatáskörét is megállapítaná, ebben a kérdésben való döntés tekintetében, hanem csupán azt, hogy e jogszabály az eseteknek községi bizonyítvány alapján röviden és egyszerűen elintézhető nagy többségénél nem tartja szükségesnek a tudomásulvétel, vagy ennek megtagadása kérdésében való döntést, hanem enélkül a jogszabályban megjelölt igazolás mellett is megengedi a tulajdonjog bekezelését. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy az illetékes közigazgatási hatóság az elidegenítő jogügyletet akár az elővásárlási jog gyakorlása, akár a tudomásulvétel megtagadása szempontjából

— a tulajdonjog bekebelezése után is — törvényes hatáskörében eljárás alá ne vonhassa. (K. P. V. 398/1941.).

12. Annak az elbírálása, hogy valamely *ingatlanra vonatkozó telekkönyvi jog megszerzéséhez szükséges-e* az 1939:II. t.-c. 106. §-a és a 10.650/1939. M. E. számú rendelet értelmében a *katonai hatóság hozzájárulása*, a hatásköri bíróság 43/1/1940. Hb. számú ítélete alapján a rendes bíróság hatáskörébe tartozik és ez bírálja el, hogy a telekkönyvi megszerzés a katonai hatóság hozzájárulásának hiányában érvényes-e vagy érvénytelen. (Bp. T. VI. 6808/1941.).

13. *Telekkönyvi ügyben felfolyamodási jog* csak azokat illeti meg, akik az illető bejegyzésnél, mint jogosított, vagy kötelezett felek érdekelve vannak. Az érdekeltséget az elintézésre váró beadványnak iktatási időpontja viszonylatában kell elbírálni. Ezt az érdekeltséget általában megállapítja az, ha a szóbanforgó ingatlanon az illető javára valamely jog van bekebelezve, azonban vizsgálendő az is, hogy ez a jog a rendelkezésre álló adatok szerint a bekebelezés dacára hatályban állóknak tekintendő-e. (K. P. V. 161/1941.).

14. *A ranghellyel rendelkezésről való lemondás* szabályai alkalmazást találnak a jelzálogjog átváltoztatásánál is, s ha az átváltoztatás kapcsán megszüntetni szándékolt jelzálogjog helyébe más fajú jelzálogjog sem kerülhet, ama jelzálogos hitelezőt terhelően, akinek javára a ranghely rendelkezésről való lemondás fel van jegyezve. (K. P. V. 1151/1941.).

15. A szerződés szerint feperes az ingatlanai használatát alperesre s ennek elhalálozása esetén feleségére, továbbá leszármazóira minden korlátozás nélkül átruházta. Való ugyan, hogy az *ingatlan használatát határozatlan időre átengedni nem lehet*, s hogy a használat, mint személyhez kötött jog másra át nem ruházható s öröklés tárgya sem lehet. A használati jog átruházása ugyan határozatlan időtartamra szól, az a tartalom azonban, hogy a használat az alperes halála után feleségére és közvetlen leszármazóira terjed ki, egységes rendelkezés s nem külön öröklést, hanem megállapított időtartamú használatot jelent. (K. P. I. 1382/1941.).

16. A 4420/1918. M. E. sz. rendelet 1. §-ának rendelkezéseire tekintettel az *olyan adásvételi szerződés, amelyet az egyik szerződő fél alá nem írt, jogérvényes írásbeli adásvételi szerződésnek nem tekinthető*, s az ilyen szerződés alapján teljesítés nem igényelhető. (K. P. V. 1915/1941.).

17. A *tulajdonközösségnek az ingatlanokra vonatkozólag bírói árverés útján leendő megszüntetése* kérdésében a Kúria ismételten is kimondta, hogy az a korábban kialakult bírói gyakorlat, amely a tulajdonközösségnek bírói árverés útján való megszüntetésére az időt alkalmatlannak találja, a jelenlegi változott gazdasági viszonyok között egész általánosságban — az egyes esetekben fennforgó körülmények, a helyi értékesítési és egyéb viszonyok mérlegelése nélkül — már nem tartható fenn. (K. P. V. 1759/1941.).

18. A házra vonatkozó *tulajdonközösségnek árverés útján való megszüntetésére* az időt alkalmatlanná tehetik a bérbeadott lakások felmondását és a lakberek emelését korlátozó rendelkezések, a házak nagyobb karbáhozási vagy fenntartási költségeket kívánó állapota esetén ezeknek a költségeknek a változatlan házbérek mellett emelkedő iránya. A tulajdonközös-

ségnek árverés útján való megszüntetésére kivételes okul szolgálhat, hogy az egyik tulajdonostárs ingatlan jutaléka jelzálogos tartozásokkal túl van terhelve, s hogy az kedvezőtlen anyagi s jövedelmi viszonyainál fogva a ház rendbehozásának költségeit a reá eső arányban viselni nem tudja s ezzel a ház állagértékének lényeges lecsökkentését idézi elő. (K. P. V. 2808/1940.).

19. Nincsen olyan jogszabály, amely a *vallási célokra szolgáló ingatlan* vagyont teljesen és feltétlenül forgalmon kívülé vagyis elidegeníthetlenné és meg nem terhelhetővé nyilvánítaná. (K. P. V. 2039/1941.).

20. Építési terv-vázlat, tervezet és költségvetés készítésének, ajánlatok felülbírlásának, szerződések megkötésének, kiviteli rajzoknak, művezetésnek és ellenőrzésnek a díja nem tartozik a vállalkozó építész kereskedelmi ügyletének folytatásához s így ezekre a Kt. 260. §-ának 1. bek. nem vonatkoztatható. *A Thrts. 88. §-ának c) pontja szerint könyvkivonat alapján csak akkor van helye jelzálogjog előjegyzésnek, ha a könyvek bizonyító erővel bírnak és a Kt. 31. §-a értelmében a kereskedelmi könyveknek bizonyító erejük csak kereskedelmi ügyletekből eredő követelés s így csak kereskedelmi ügyletek tekintetében van.* A nem kereskedelmi ügyletből eredő követelésről kiállított könyvkivonat alapján tehát jelzálogjog előjegyzésnek helye nincs. (K. P. V. 2130/1941.).

Magánjog

21. A felperes a végrendelet alapulvételével s annak tudatában kötötte meg az egyezséget, hogy a végrendelet az örökhagyó *végrendelkezési képességének hiánya miatt* esetleg megtámadható. Ha az egyezés megkötésekor a végrendelkezési képtelenségre alkalmas bizonyítékok nem is állottak rendelkezésre, ez nem változtat azon, hogy a végrendelet megtámadhatóságáról abban az időben már tudott s ekként ebben a kérdésben tévedésben nem lehet. (K. P. I. 2389/1941.).

22. A *szóbeli végrendelet létrejötte és tartalma* a bizonyítékok mérlegelése alapján a *végrendeleti tanúk egybehangzó vallomása nélkül is megállapítható.* (K. P. I. 2785/1941.).

23. Ahhoz, hogy a halálesetre szóló intézkedést tartalmazó nyilatkozatnál jelenvolt személyek *szóbeli végrendeleti tanúknak* tekintessenek, csak az szükséges, hogy azok figyelme alkalmas módon felhívassék arra, hogy végrendelkezésnél működnek közre, s ebből folyóan tudatában legyenek végrendeleti tanúi minőségüknek. (K. P. I. 2391/1941.).

24. Az egyik végrendeleti tanúnak abból a vallomásából, hogy a végrendeletet előtte nem olvasták fel, szükségszerűen csak az következik, hogy *a végrendelet felolvasása, ami az 1876:XVI. t.-c. 6. §-a alá eső írásbeli magánvégrendeleteknek nem érvényességi kelléke*, nem a tanúk együttes jelenlétében történt, ez azonban nem zárja ki, hogy az örökhagyó azt a nyilatkozatát, hogy az okirat az ő végrendelete, a tanúk együttes jelenlétében tette meg. (K. P. I. 3295/1941.).

25. Az örökhagyó végrendeletét a tanúk együttes jelenlétében írta alá. Ebben az esetben pedig az 1876:XVI. t.-c. 5. §-ának rendelkezéseire tekintettel *nem volt szükséges, hogy aláírását a végrendeleti tanúk előtt még külön is elismerje.* (K. P. I. 3295/1941.).

26. Örökhagyó nyilatkozatát a tanúk előtt érthetően, élőszóval, személyesen tette meg, s kijelentette azt is, hogy szóval tett nyilatkozatát végakarátának tekinti. Örökhagyó nyilatkozatát azzal a szándékkal tette meg, hogy annak mint végintézkedésnek tartalmáról a tanúk közvetlenül tőle tudomást szerezzenek. A *szóbeli végrendelet érvényességéhez* nem szükséges tehát az, hogy a végrendelező a törvény szavaival jelentse ki, hogy szóbeli végrendeletet kíván tenni, hanem elegendő, hogy ezt a szándékát egyéb módon kétséget kizáróan kinyilatkoztatta. (K. P. I. 2485/1941.).

Szerkesztői üzenetek.

H. I. dr. A magyar közjegyzői intézmény már régen túlnőtt azon a stádiumon, hogy jogszolgáltatási szükségessége fölött vitába kellene szállnia. Az az elismerten nagyfontosságú s immár alig nélkülözhetőnek bizonyult működés, amelyet a közjegyzői kar a magyar jogszolgáltatási érdekek szolgálatában eredményesen kifejt, felment bennünket attól, hogy nyilván minden megfontolás és a beküldött újságközlemény szerint minden megokolás nélkül odavetett olyan egyéni véleményre, amely a zalaegerszegi ügyvédi kamara közgyűlésén hangzott el s amely szerint egy felszólaló ügyvéd „sérelnesnek tartja, hogy az ügyvédek rovására közjegyzői anyagi érdekeket mozdítanak elő s hogy a közjegyzői intézményt feleslegesnek tartja“ részletesebben reflektáljunk. A kir. közjegyzői intézmény életbeléptetése óta eltelt majdnem 70 év óta nincsen tudomásunk arról, hogy az ügyvédi munkaterületről bármit is közjegyzői hatáskörbe utaltak volna, ellenben tudjuk azt, hogy a közjegyzőknek a különlegesen közjegyzői működési körbe tartozó okírat szerkesztési tevékenységén az ügyvédek kivül még a községi jegyzőkkel is osztozniok kell. A közjegyzői intézmény szükségességére vonatkozó nagyvonalú egyéni véleménnyel szemben áll az egész magyar jogászság véleménye, amelynek mégis kénytelenek vagyunk nagyobb súlyt tulajdonítani.

H. B. dr. A beküldött szerződés másolatot köszönettel vettük, azonban a korlátozott terjedelem megakadályoz bennünket a szerződés közzétételében annál is inkább, mert a mosoni községi jegyző nem új, de jegyzői szakkörökben már ismert csapásokon halad, mikor a férj és feleség között a házastársi minőség elhallgatásával készíti el, magánokiratban az ingatlan vagyont átruházó szerződést. Az eset súlyosságát fokozza, hogy a szerződő felek közismert, kereskedő és neje, akiket a községben mindenki s így természetesen elsősorban a jegyző jól ismer. Az eset közzétételével kapcsolatosan kifejezésre juttatott azt a véleményt, mintha ebben az esetben a fegyelmi eljárás céltalan volna, nem osztjuk, sőt éppen jogszolgáltatási érdek az ilyen rosszhiszemű eljárásnak megtorlása. A fegyelmi feljelentés megtétele végett az illetékes közjegyzői kamaránál kellene lépést tenni.